

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО ДО УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

*Андрущенко В. П.
ректор НПУ імені М. П. Драгоманова,
член-кореспондент НАН України, академік НАПН України,
завідувач кафедри соціальної філософії та філософії освіти,
доктор філософських наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України*

ЄВРОПЕЙСЬКІ ЦІННОСТІ ЯК ОСНОВА СТАБІЛЬНОСТІ І ПРОЦВІТАННЯ УКРАЇНИ

Шановні учасники і гості конференції, надзвичайно радий привітати вас у стінах нашого Університету на Міжнародній науковій конференції “ОДИНАДЦЯТИ ЮРИДИЧНІ ЧИТАННЯ. Форма сучасної національної української держави: реалії та перспективи”. Прийміть мою щирю вдячність за те, що у такий неспокійний, навіть буремний, період ви знайшли час взяти участь у нашій конференції.

Цьогорічні “Юридичні читання” є знаковими, оскільки знаменують початок уже другого десятку унікальних наукових, науково-методологічних, організаційних і виховних заходів започаткованих одинадцять років тому. Всі ці роки в конференції брали участь провідні вчені-юристи, теоретики і практики, політологи і політичні діячі, кращі з представників професорсько-викладацького складу вищих навчальних закладів України і світу. Наукові результати кожної з конференцій стали потужною теоретичною основою для подальшого розвитку вітчизняної і світової правової науки. І сьогодні, коли беззаконня і безправ’я наступає на українську державність, наукові результати, що народяться під час наукової дискусії, яка, я впевнений, буде творчою і плідною, мають колосальне значення для майбутнього України як держави.

Нині Україна переживає важкі, але визначні часи становлення національної державності, відстоюючи свою незалежність у протистоянні зовнішній агресії та ідучи тернистим шляхом реформ. У цьому контексті, одним з найгостріших питань правової науки на сьогоднішній день є безперечно не лише формально-юридичне визначення форми держави в Україні, а і реально-практичне впровадження її в життя. Сучасна

правова наука виділяє особливе місце вивченню форми держави як ключового елемента для розуміння такого складного соціального інституту, як держава.

Для визначення форми держави, розкриття її ролі в політичних процесах надзвичайно важливого значення набуває підхід до форми як до організації змісту, сукупності правових основ і принципів на яких має ґрунтуватися форма держави в Україні.

Основою для вдосконалення форми держави в Україні має стати розуміння того, що український народ, як єдине джерело влади в Україні, реалізуючи своє право на здійснення влади, безпосередньо, на Революції Гідності і через законних представників, обравши Президента і більшість депутатів Верховної Ради України проєвропейського спрямування, визначив євроінтеграційний вектор розвитку України як держави. Саме тому визначення і реформування форми сучасної української національної держави має засновуватися, в першу чергу, на європейських цінностях. Тому є закономірним, що народовладдя і утвердження демократичних інститутів має бути основою для розбудови України як держави і лише воля українського народу в найближчому майбутньому має лежати в основі форми держави в Україні. Адже якщо воля народу веде нас до європейських цінностей то саме цим шляхом ми повинні йти.

Перш за все в основі Європейського Союзу лежить повага до прав і свобод людини і це є головною з європейських цінностей. У статті другій Маастрихтського Договору, який також називають Договором про утворення Європейського Союзу, “Цінності Союзу” – цінностями, на яких заснований Європейський Союз, є повага до людської гідності, свободи, демократії, рівності, верховенство закону і повага до прав людини, включаючи права осіб, що належать до меншин. Ці цінності є спільними для усіх держав-членів. Законодавство цих держав характеризується плюралізмом, недискримінацією, терпимістю, справедливістю, солідарністю і рівністю між жінками та чоловіками.

Наступною з європейських цінностей, задекларованих у Маастрихтському договорі 1992 р., є єдність і соборність, що надзвичайно актуально для України у часи військової агресії з боку Російської Федерації, яку вона прикриває ширмою сепаратизму, намагаючись розколоти українське суспільство. Зокрема у контексті єдності, як європейської цінності, договір передбачає запровадження єдності фінансової системи через запровадження спільної валюти “євро” та засновану на положеннях Лісабонського договору структуру ЄС. Європейський Союз об’єднав Європейські спільноти також через дві інші підвалини політичної співпраці: спільну зовнішню та безпекову політику і співпрацю у сфері правосуддя та внутрішніх справ. Також договором запроваджувалися посади європейського омбудсмена, європейського інспектора з захисту даних, Комітет регіонів, узгоджувалась процедура спільного ухвалювання рішень, а також розширювалась сфера застосування процедури голосування кваліфікованою більшістю. Єдність європейських країн у бажанні спільно

будувати своє майбутнє повинна стати зразком, прикладом того як ми повинні працювати заради спільної мети.

Особливо гострим для України на сьогоднішній день стоїть питання підвищення ефективності державного управління у поєднанні з розширенням прав місцевого самоврядування. Основою для реформування у галузі управління, тобто для впровадження такої очікуваної адміністративної реформи має стати досвід європейського співтовариства, а саме досвід поєднання принципів захисту прав меншин з принципом ефективного державного управління, що заснований на трьохступеневій системі управління, що складається з наднаціонального, національного і регіонального рівнів. Крім того, вкрай важливим є вивчення досвіду сусідства і співіснування найрізноманітніших систем державного устрою у межах одного Європейського співтовариства за для визначення найбільш прийнятної для нашої держави форми державного устрою як одного з ключових елементів форми держави. Європейський досвід мирного і високоцивілізованого співіснування найрізноманітніших форм держав, правових моделей і культур має стати прикладом, і основою внутрішньо національного взаєморозуміння і примирення, і, нарешті, як шлях до побудови високоефективної системи місцевого самоврядування.

І, звичайно, особливе місце слід виділити принципу суверенності і цілісності влади в державах – членах Європейського Союзу. У ці важкі часи, коли наші хоробрі воїни-захисники зі зброєю в руках відстоюють незалежність і територіальну цілісність України, її суверенітет, цілісність і неподільність влади є особливо актуальними. Важливо розуміти, що Європейський Союз – об'єднанням вільних, суверенних і незалежних держав, спільнота рівних, де голос кожного однаково важливий і його гаслом не дарма проголошено “Єдність у багатоманітності”. І тому сьогодні, ще більш важливим стає збереження і утвердження суверенітету України як повноцінної незалежної держави, а також цілісність і неподільність її влади як однієї з основ української національної державності. Саме цей основоположний європейський принцип повинен бути дороговказом при розбудові України як держави.

Маю глибоке переконання, що результати нашої роботи у межах конференції будуть корисними для розбудови і укріплення української державності. Як казав Сократ: “У діалозі народжується істина”, – і маю надію, у нашому науковому діалозі ми станемо ближчими до цієї істини і своїм науковим здобутком посильно допоможемо розбудові нашої держави. Тому бажаю усім учасникам конференції натхнення, творчої наснаги і усіляких успіхів у науковій та професійній діяльності, а також плідної роботи, яка принесе користь нашій державі на її шляху до європейського майбутнього.